

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ з адвокації за жовтень - грудень 2023 року

1. Найбільш вагомий результат/позитивний чи негативний для бенефіціарів у сфері адвокації

Ліквідація наслідків бомбардувань населених пунктів та відновлення деокупованих територій, зокрема відбудова пошкодженого/зруйнованого житла - є одним із пріоритетних напрямів політики України на сьогодні.

Верховною Радою України прийнято Закон Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України.

Урядом країни прийнято підзаконні нормативно-правові акти на виконання цього Закону, а також запроваджено низку програм для надання компенсації вартості та допомоги у проведенні відбудови зруйнованого житла.

Переважна більшість процедур, які передбачають ці програми, визначена на загальнодержавному рівні, а органи місцевого самоврядування не мають впливу. Проте саме на органи місцевого самоврядування падає весь тягар застосування програм та робота з людьми, які після втрати житла набули статусу внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

Крім того, спочатку ВПО потрібно знайти тимчасову оселю, підтримати у складний для них період життя, допомогти віднайти власне рішення у ситуації, коли житло пошкоджене або втрачене, визначити який вид допомоги чи компенсації їм підходить, надати допомогу і супроводження у зборі та поданні необхідних документів для участі у тій чи іншій програмі.

На основі щоденного практичного застосування законодавчої бази регіональними консультантами проєкту проведено роботу з адвокації змін до деяких нормативно-правових актів, що стосуються відновлення пошкодженого чи зруйнованого житла та реалізації права на тимчасове житло внутрішньо-переміщеними особами.

Одним з позитивних результатів адвокації можна назвати прийняття Порядку реалізації експериментального проєкту щодо проведення обстеження знищених окремих категорій об'єктів нерухомого майна, зокрема із застосуванням інформаційних продуктів дистанційного зондування Землі, який затверджено постановою КМУ від 27 жовтня 2023 року № 1185 (набрання чинності відбулося 14.11.2023 року).

Консультантами проєкту надавались пропозиції щодо необхідності якнайшвидшого прийняття цього Порядку. Це надасть можливість власникам знищеного житла, яке розташоване на окупованих територіях, в майбутньому отримати компенсацію та відновити своє право на житло.

Низку пропозицій було надано щодо необхідності внесення змін до програми «Відновлення».

Щодо компенсації за пошкоджене майно багато проблемних питань було вирішено, але частина досі потребують врегулювання:

- питання розширення переліку матеріалів у чек-листі, необхідних для відновлення пошкоджених елементів об'єктів нерухомого майна;
- питання збільшення вартості компенсації необхідних для відновлення пошкоджених елементів об'єктів нерухомого майна;
- питання подання заяви у паперовому вигляді (але не для всіх категорій постраждалих осіб ця опція запрацювала) тощо.

Щодо компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна:

дуже багато питань потребують врегулювання саме за цим напрямком, зокрема щодо реалізації права на отримання компенсації у вигляді грошових коштів, необхідних для відбудови знищених об'єктів нерухомого майна.

Більш детально ознайомитися з пропозиціями щодо проблемних питань, які на сьогодні потребують врегулювання, можна за цим посиланням: <http://tinyurl.com/mr96j4yt>

Також регіональними координаторами запропоновано низку пропозицій щодо внесення необхідних змін до Програми ВідновиДім, яка реалізується Фондом енергоефективності.

Деякі з наданих пропозицій враховано під час внесення змін до програми та вже вступили у дію з 23 грудня 2023 року, а саме:

за отримані кошти можна провести і ремонтно-відновлювальні роботи внутрішнього опорядження в місцях загального користування (під'їздах);

ОСББ може повторно брати участь у Програмі «ВідновиДІМ», якщо будинок був повторно пошкоджений або якщо після розширення переліку прийнятих заходів ОСББ хоче впровадити такі заходи, які не були впроваджені у межах раніше реалізованого проєкту.

<http://tinyurl.com/mr47wbyt>

Всі надані пропозиції від регіональних координаторів щодо внесення змін до НПА було проаналізовано та викладено в листі до Мінінфраструктури <http://tinyurl.com/wmf7mcze>

Під час реалізації проєкту за звітний період вдалося досягти таких результатів:

запрацювала опція щодо можливості подати в електронному вигляді Заяву на отримання житлового сертифікату

<http://tinyurl.com/ybky6a32>

зупинили маніпуляції ОМС щодо необхідності припинення права власності на земельну ділянку у разі отримання компенсації у вигляді житлового сертифікату <http://surl.li/pbxvz>

<http://surl.li/pbxwq>

налагодження безпосередньої співпраці між нотаріусами та отримувачами компенсації у вигляді житлового сертифікату та часового проміжку необхідного для припинення прав власності на знищений об'єкт нерухомого майна

<http://surl.li/pbxxj>

проведено інформаційно-координаційну зустріч з представником нотаріальної контори щодо питання відсутності законних підстав у нотаріусів реєструвати права власності на знищені об'єкти нерухомого майна

<http://tinyurl.com/yjkb368r>

Слід зазначити, що порядок щодо дій комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за знищене житло також потребує змін і чіткого покрокового алгоритму дій бенефіціарів, членів комісій, нотаріусів. Бенефіціари на цьому складному шляху потребують постійного покрокового супроводу, щоб не стати жертвами шахрайських дій недобросовісних ріелторів, нотаріусів тощо, та реалізувати в повному обсязі своє право на отримання компенсації у вигляді житлового сертифікату для придбання нового житла на заміну знищеному.

Задля вирішення цих питань у наступному кварталі заплановано проведення круглого столу з представниками ОМС, нотаріусами та членами комісій з розгляду питань щодо надання компенсації за знищене житло.

На місцевому рівні координаторами проєкту також проводиться робота у напрямку вирішення проблеми соціального житла у громадах, а також щодо участі громадськості, зокрема ВПО, у напрацюванні та прийнятті рішень.

Так у громадах за ініціативи координаторів проєкту створено 6 Рад з питань ВПО, які є консультативно-дорадчим органом у реалізації регіональної політики у сфері забезпечення та захисту прав та інтересів ВПО, забезпечення житлом, вирішення питань зайнятості, психологічної, медичної та правової допомоги. До складу Рад з питань ВПО увійшло 7 координаторів проєкту, одну з яких обрано заступницею голови Ради.

Також за ініціативи громадських координаторів створено Громадську раду при Павлоградському міському виконавчому комітеті, Комісію з оцінки стану місць компактного проживання Чернігівської районної ради та Коаліцію «Чернігівщина 1325», до складу яких увійшли координатори цих громад.

За пропозицією координатора міста Одеса Вікторії Скоромець створено Комісію з питання розподілу тимчасового та соціального житла при "Раді з питань ВПО" Одеської ОДА (ОВА), яку вона очолила .

При Громадській раді у Павлограді створено Комісію по роботі з безхазяйним майном, регіональний координатор громади вже працює у робочій групі щодо створення реєстрів безхазяйного майна та адвокації на рівні міста і держави, для переведення такого майна у соціальне житло.

Рада з питань ВПО Чернігівської громади розпочала роботу з відумерлою спадщиною та переорієнтацією покинутого житла під потреби ВПО.

Регіональними координаторами направляються запити до обласних державних адміністрацій та місцевих рад щодо наявності соціального житла в громадах.

2. Стосунки з владою

Регіональні координатори тісно співпрацюють із місцевою владою, входять до складу комісій та рад, беруть участь у їх засіданнях, укладають меморандуми про співпрацю, ініціюють створення дорадчих органів.

Бородянська, Макарівська, Білоцерківська територіальні громади

Меморандуми про співпрацю підписано в Білоцерківській та Бородянській територіальних громадах, відбуваються постійні комунікації щодо проблематики ВПО, узгоджуються постійні консультації у різних приміщеннях управління соціального захисту населення, приміщеннях ЦНАП та організуються виїзні консультації у найбільш пошкоджені села. Узгодження відбувається в короткий термін за допомогою електронного листування. Також відбувається постійна співпраця з членами комісії «Відновлення (пошкоджене)». Відбувається постійна комунікація з керівниками відділу соціального захисту населення щодо проблемних питань ВПО. На жаль тимчасове житло в громаді відсутнє.

Меморандум про співпрацю підписано з Макарівській ТГ, відбуваються комунікації щодо узгодження проведення консультування один раз на місяць у приміщенні селищної ради. Узгоджуються консультації не надто швидко, тому анонс про проведення чергових консультацій виходить із запізненням. Але спостерігається у людей постійна потреба у комунікації щодо пошкодженого, знищеного житла. На жаль, вільне тимчасове житло в громаді також відсутнє. Керівництво територіальної громади відгукнулося на запрошення долучитися до проведенню круглого столу щодо обміном досвідом між територіальними громадами та делегувало своїх представників, зокрема першого заступника селищного голови та заступника начальника управління соціального захисту МСР задля обміну досвідом та висвітлення проблемних та успішних кейсів під час відновлення. Також громаду представляли депутат селищної ради та представники пошкоджених багатоквартирних будинків.

Ірпінська територіальна громада

Підписано меморандум з Ірпінською міською радою та проведено низку неформальних зустрічей з представника міської ради, які відповідають за відновлення житла і соціальний захист населення.

Співпраця з місцевою владою відбувається у режимі “в робочому порядку”. Створено раду з питань ВПО, однак вона не працює, діє формально.

Наразі відбулась зміна керівництва управління соціального захисту населення, тому є сподівання на позитивні зміни у співпраці з проектом, а саме: є усні домовленості про фактичний запуск роботи ради ВПО та підготовки НПА стосовно комплексної роботи з ВПО (проживання в модульних містечках, працевлаштування, самозайнятість, адаптація в громаду).

Вознесенська територіальна громада

У Вознесенській ТГ створено Координаційну раду з питань внутрішньо переміщених осіб, а також на районному рівні – Раду ВПО при Вознесенській районній військовій адміністрації. Створені консультативно дорадчі органи, як майданчики відкритої комунікації, пошуку вирішення питань, обміну інформацією і можливостями розвитком ВПО, громадськості, влади, бізнесу. Створено 2 комісії - Комісія з розгляду питань щодо надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна та Комісія з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій. До складу цих органів входять координаторки проєкту Олена Шевчук та Алла Ткаченко, засідання відбуваються регулярно, щонайменше двічі на місяць по кожній комісії. Крім того, регіональна координаторка проєкту Алла Ткаченко стала заступницею голови ради з питань ВПО у Вознесенському районі.

Спільно з Управлінням праці та соціального захисту населення працювали над проведенням ініціативних зустрічей з ВПО, які хотіли увійти до складу координаційної ради ВПО у громаді, а також над положенням про раду. Рішення виконавчого комітету Вознесенської міської ради «Про створення Координаційної ради з питань внутрішньо переміщених осіб в Територіальній громаді міста Вознесенська» було прийняте на засіданні виконавчого комітету ВМР 22.12.2023 р. Пропозиції, подані координаторкою проєкту були враховані. На першу декаду січня домовлено про зустріч з новоствореною радою для планування роботи ради, визначення пріоритетних напрямків діяльності. На сьогоднішній день, ще до створення ради ініціативна група долучилась до проєктів з працевлаштування ВПО, навчань з відкриття власної справи, написання бізнес-планів, заходів психоемоційного розвантаження, культурних заходів.

Коростенська територіальна громада

Меморандум про співпрацю підписано у Коростенській територіальній громаді. З моменту підписання Меморандуму про співпрацю, Коростенська громада ще активніше бере участь у допомозі ВПО та особам, чиє житло було пошкоджено або зруйноване. Місцевою владою було встановлено вікна за рахунок коштів, які були виділені з місцевого бюджету. Створено Раду ВПО, до складу якої увійшов регіональний координатор проєкту Максим Нагорнюк. Для висвітлення питання пошкодженого та зруйнованого житла в місті Коростені координатором проєкту було залучено не тільки місцевих, а й регіональних журналістів.

Павлоградська територіальна громада

До складу Громадської ради при виконавчому комітеті Павлоградської міської ради увійшли 3 члени команди, які приймають участь у реалізації проєкту. За їх ініціативи створена комісія по роботі з безхазяйним майном при Громадській раді. Ініційовано створення робочої групи, до складу якої входять керівники юридичного відділу, відділу реєстрації та обліку громадян та інші профільні спеціалісти. Два члени команди, які приймають участь у реалізації проєкту увійшли до складу Ради з питань ВПО та приймають участь у роботі Ради. Представник команди є у складі комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій.

Чернігівська територіальна громада

Підписано меморандуми про співпрацю з керівниками Киїнської, Киселівської та Іванівської громад. Надаються консультації мешканцям громади, проводиться моніторинг донорських програм для відновлення житла, з метою поширення інформації. Було налагоджено комунікацію між представницею Словаччини Вірою Дубаковою та керівниками Киїнської та Іванівської громад (ведеться комунікація щодо можливої допомоги).

Одеса та Одеська область

Координаторка Одеси та Одеської області Вікторія Скороμεць налагодила тісну співпрацю з представниками Одеської міської влади та Одеської ОДА (ОВА). Координаторка обрана заступницею голови «Ради з питань ВПО» при Одеській ОДА (ОВА) Одеської області. Для вирішення питання забезпечення внутрішньо переміщених осіб соціальним та тимчасовим житлом створена комісія при «Раді з питань ВПО» Одеської ОДА (ОВА) яку очолює Скороμεць Вікторія. Також буде проводитися прийом внутрішньо переміщених осіб керівництвом «Ради з питань ВПО». Прийоми планують почати з січня - лютого 2024 року, зараз вирішується питання приміщення для проведення консультацій. В грудні місяці підписано меморандум про співпрацю з Одеською ОДА (ОВА).

Тимчасове житло

Внутрішньо переміщені особи не завжди можуть винайняти житло для себе та своїх родин з огляду на відсутність коштів та робочих місць, тому наявність тимчасового безкоштовного житла у громаді для таких людей на сьогодні є дуже гострою проблемою. Координатори проєкту піднімають це питання у громадах та працюють у напрямку його вирішення.

Вознесенська територіальна громада

У Вознесенській ТГ координатори проєкту ініціювали проведення інвентаризації комунального майна в громаді, зокрема житла (кімнати в гуртожитках, перегляд рішень про надання для тимчасового проживання, перевірка факту проживання і т.д.), робота з відумерлою спадщиною, покинутим, безхазяйним майном. На сьогоднішній день вже було 3 зустрічі з представниками профільних відділів міської ради, розпочато процедуру інвентаризації. Процес може бути дуже тривалим, адже у громаді немає достатньої кількості кадрів у профільних відділів аби займатись цією роботою постійно, і посадовці займаються даним питанням по «залишковому принципу», зважаючи, що це процес дуже затратний по часу. Проте робота в цьому напрямку почалась, хоч і актуальність вже давно була, військові дії посилили це. Станом на сьогоднішній день профільні відділи працюють над збором інформації та формуванням реєстрів.

Павлоградська територіальна громада

У Павлоградській громаді створено робочу групу по роботі з безхазяйним майном і розпочато зустрічі за цим напрямом. Питання розглядалось в місті не перший рік, але далі обговорення не рухалось. На сьогодні розробляється алгоритм дій для більш активного наповнення реєстрів, відбулись робочі зустрічі з керівниками відповідних відділів, направлені звернення та запити, підготовлені пропозиції щодо вирішення деяких питань.

Відбувається співпраця з Виконавчим комітетом Павлоградської міської ради. Керівники різних відділів відкриті, мають бажання вирішувати складні питання і в рамках проєкту, і по його завершенні. Проводиться робота по розробці алгоритму дій для голів правління ОСББ по наповненню існуючих реєстрів безхазяйного майна та підготовки пакету зразків документів, які необхідні для внесення безхазяйного майна до реєстру. Відбулась зустріч з начальником відділу реєстрації та обліку громадян Вікторією Гребенюк, де було обговорено стан, наявність і перспективи як соціального, так і тимчасового житла. Також відбулась зустріч з керівником юридичного відділу Олегом Ялиним, були розглянуті питання щодо відумерлої спадщини, вимоги судів та обговорено підготовку документів, які необхідні від голів правління ОСББ. Комісією по роботі з безхазяйним майном при Громадській раді було опрацьовано запити, які робили члени комісії, та підготовлені чотири звернення для затвердження на засіданні Громадської ради до Апарату ВРУ, МОН, Кабміну та Міністерству аграрної політики та продовольства України щодо необхідності втручання у ситуацію, коли будівлі, що занепадають, неможливо використати для перебудови у житло. Звернення направлені до адресатів, але на сьогодні відповіді не маємо.

Чернігівська територіальна громада

У Чернігівській ТГ затверджено Стратегічний план Ради ВПО при Чернігівській ОВА, в діяльність якої внесено питання створення тимчасового житла для ВПО, та адвокатування проблемних питань пов'язаних з компенсацією за зруйноване, пошкоджене житло, що дасть можливість вчасно комунікувати це питання та просувати необхідні для постраждалих рішення. З метою з'ясування стану справ з категорією соціального житла в Чернігівській області, подано запит до Чернігівської ОВА. Розпочато комунікацію з громадами, щодо пошуку можливостей формування бази соціального житла. Комунікація важка адже громади не мають ані ресурсів для формування бази такого житла, ані самого вільного житла. Відтак розпочали спільну роботу над пошуком вирішення проблеми. На січень заплановано проведення зустрічей в цільових громадах.

Одеса та Одеська область

Координаторка Одеси та Одеської області внесла на розгляд Ради з питань ВПО пропозицію зробити перелік тимчасового житла в Одеській області. На даний час перелік вже затверджений керівництвом Одеської ОДА (ОВА). Загалом створено 31 тимчасове житло (загальна кількість 185 окремих приміщень для 341 внутрішньо переміщеної особи) і 3 з яких розташовані в місті Одеса. Координаторка проєкту міста Одеси допомогла поселитися 5 людям похилого віку (пенсіонери) в місця тимчасового проживання у місті Одеса.

Херсонська територіальна громада

Координатором Херсонської ТГ була ініційована зустріч з секретарем Ради ВПО та з представниками Бериславської та Білозерської громади для вирішення питань співпраці та допомоги з соціальним житлом. Такі зустрічі є дуже актуальними, адже щодня території цих громад піддаються постійним обстрілам, внаслідок чого люди лишаються з пошкодженими або зруйнованими будинками. Соціальне житло - вкрай необхідне ще й тому, що переважна більшість будинків зазнали пошкоджень 1-2 категорії, і станом на сьогодні не можуть бути відновлені за Програмою «Відновлення». Велика кількість людей знаходиться в стадії очікування зняття зони бойових дій з цих територій.

Коростенська територіальна громада

На заході, який відбувся в Коростені в рамках проекту, також було піднято досить важливе питання - розглянуто можливість передачі приміщення лікарні, яке зазнало бомбардувань в 2022 році, під соціальне житло для внутрішньо переміщених осіб. Ця лікарня знаходиться на балансі міста, тому регіональним координатором ведуться активні перемовини з інвесторами для залучення грантових проєктів для створення соціального житла для внутрішньо переміщених осіб. Дане приміщення, яке розглядається, може вмістити до 50-ти сімей.

Білоцерківська територіальна громада

Регіональна координаторка Білоцерківській ТГ разом із представниками Ради з питань ВПО бере участь у створенні реєстру безхазяйного житла та перетворення його у соціальне. Також запропоновано на території Білоцерківської ТГ створити хаб для незахищених верств населення (людей з обмеженими можливостями). Ця пропозиція зацікавила місцеву владу і сподіваємося, що в подальшому за цим напрямком відбуватиметься тісна співпраця і ми побачимо її результат.

Відбудова житла

Відбудова пошкодженого житла у громадах на сьогодні є одним із пріоритетних напрямків відновлення. Координатори проекту беруть активну участь у роботі комісій з обстеження пошкодженого та зруйнованого житла.

Бородянська, Макарівська, Білоцерківська територіальні громади

У Білоцерківській ТГ координаторка проекту бере участь у роботі комісії «Відновлення (пошкоджене житло)», а саме у виїзних обстеженнях на місці розташування пошкодженого будинку.

Безпосереднє членство регіональної координаторки у комісії «Відновлення пошкодженому житлу» в Білоцерківській територіальній громаді та прийняття участі у засіданнях комісії мають декілька напрямків результативності. У зв'язку з тим, що регіональна координаторка, як член комісії, виїздить на всі обстеження пошкодженого житла, згідно поданих Заяв

через портал Дія, має можливість спілкування безпосередньо з бенефіціарами, як представник громадськості. Другий напрямок - це обізнаність про робочі моменти комісії та проблематику неврегульованості теоретичних законодавчих норм та практичних аспектів їх реалізації. Ці два напрямки результативності, які досягаються з практичної сторони роботи члена комісії дуже допомагають під час консультування постраждалих осіб в одному випадку. Також, практика роботи в комісії, що сформована в одній територіальній громаді, надає можливість обмінятися досвідом роботи в іншій комісії, зокрема у Бородянській територіальній громаді.

На жаль, співпраці з членами відповідної комісії у Макарівській територіальній громаді не відбувається за відсутності зворотного зв'язку з боку ОМС.

У Бородянській ТГ відбудовуються будинки по експериментальній процедурі (представників 5 будинків регіональні координатори супроводжують під час відновлення їхнього права на пошкоджене/знищене житло) та по процедурі United24 (представників 3 будинків регіональні координатори супроводжують під час відновлення їхнього права на пошкоджене житло). Також за допомогою регіональних координаторів у громаді створено 4 ОСББ.

У Бородянській ТГ за сприяння регіональних координаторів проєкту створено громадську організацію "ДОБРО" задля впровадження громадського контролю під час відбудови селища, зокрема і багатоквартирних будинків. У жовтні регіональними координаторами в смт.Бородянка було проведено інформаційні заходи щодо можливості впровадження громадського контролю. Проміжним результатом цього заходу є посилення спроможності громадського контролю під час відбудови безпосередньо співвласниками багатоквартирних будинків. Представниками та головами правлінь ОСББ були за цей час досягнуті результати у розрізі безпосередньої участі у відновленні, відбудові їхніх багатоквартирних будинків та з можливістю внесення необхідних змін до ПКД, які безпосередньо будуть впливати на якість функціонування будинку після відновлення.

<http://tinyurl.com/26td3ct4>

Павлоградська територіальна громада

У Дніпропетровській області створено регіональну робочу групу «Житло для Життя», куди увійшли представники міст Дніпро, Нікополь, Марганець, Тернівка та Павлоград. Це керівники громадських організацій, які були присутні на Регіональному форумі Дніпропетровської області «Житло для життя: комплексні рішення для внутрішньо переміщених осіб (ВПО)» 15-16 грудня 2023 року, який було проведено у рамках проєкту. Було прийняти рішення щодо подальшої співпраці та адвокації.

Харківська територіальна громада

В Харкові регіональна координаторка Юлія Самойлова має вагомий результат консультацій з представниками ОСББ - 19 підписаних договорів для подачі заявок у програму ВідновиДім.

Херсонська територіальна громада

Координатором Херсонської ТГ проведено зустріч з заступником голови Дніпровської ради міста Херсон - Д'яковою О.В, щодо документації квартир та будинків для подачі в програми відновлення житла, яка є важливим кроком для подальшої співпраці у відновленні регіону. Напрацювання спільних алгоритмів під час очікування доступності дії програми «Відновлення (пошкоджене житло)» дає можливість надавати людям достовірну інформацію та чіткий, покроковий алгоритм дій. Координатор бере участь у виїзних обстеженнях комісій, також до цього процесу залучається громадськість, що є позитивним результатом співпраці у напрямку початкового процесу відновлення житла. Проблеми виїзних обстежень полягають в тому, що слід враховувати небезпеку під час здійснення обстежень та дотримуватися якості складання актів обстеження. Акт обстеження є первинним документом, в якому в загальному зазначені всі види пошкоджень (1 та 2 категорії). Адаже в подальшому, після зняття з території зони бойових дій члени комісії мають розраховувати компенсацію виходячи з тих видів пошкоджень, які зазначені в акті обстеження.

01 грудня 2023 р. У Львові пройшов Круглий стіл «Стратегія відновлення Маріуполя. Відновлення житлового фонду після деокупації». Регіональна координаторка Одеси та Одеської області Вікторія Скоромець взяла участь в круглому столі, не тільки як координатор проєкту, а як мешканка Бахмуту також.

На сьогодні не існує алгоритму дій для ВПО чиє житло зараз знаходиться на окупованій території або на території де ведуться бойові дії.

ВПО з окупованих територій зіштовхнулись із низкою проблем, які завадять їм взяти участь у програмах відновлення пошкодженого/зруйнованого житла після деокупації цих територій, наприклад, втрата правовстановлюючих документів. Для багатоквартирних будинків - це втрата первинних документів, земельна ділянка під будинком, відсутність інформації про голову правління ОСББ та співвласників будинку.

З метою вивчення проблем окупованих громад та територій, на яких ведуться бойові дії, та напрацювання алгоритму дій у разі деокупації, нами заплановано провести круглий стіл за участі представників органів місцевого самоврядування таких громад, громадських організацій, фондів та інш.

3. З яким проблемами ви зіштовхнулись в реалізації проєкту? Що робили для їх вирішення?

Регіональні координатори проєкту відзначають, що проблеми реалізації проєкту насамперед вбачаються у нестабільності в роботі з місцевою владою та недосконалість існуючої нормативно правової бази.

Нестабільність обраної влади в Бородянській територіальній громаді безпосередньо вплинула на результат щодо узгодження проведення круглого столу за процедурою United 24 із залученням замовників будівництва (представників Київської обласної державної адміністрації) та із представниками ПРООН, які супроводжують цей проєкт.

Також у зв'язку зі зміною влади у Бородянській територіальній громаді не відбулася запланована консультативно-координаційна зустріч з членами

комісії по «Відновленню (пошкоджене житло) в смт. Бородянка. У зв'язку з роботою у комісіях це додаткове навантаження, яке потребує дуже багато часу та відповідних знань. Постійні зміни у законодавстві тягнуть за собою зміни і у роботі комісій і у комунікаціях з бенефіціарами. Тому регіональні координатори точково напряму за зверненням членів комісії «Відновлення допомагають формувати відповіді на скарги та уникати збільшення напруги між владою та постраждалими особами, що поступово налагоджує взаємовідносини між стейкхолдерами та владою.

До середини грудня в Бородянській територіальній громаді не було створено комісію про компенсацію за знищене житло. Мешканці громади протягом двох місяців не змогли отримати розраховані сертифікати.

Також виникають питання до роботи додатку Дія.

Також є важливим елементом співпраці - формування офіційного запиту щодо актуальності інформації про відновлення зруйнованого житла за іншими програмами під час консультацій ВПО (до прикладу за рахунок обласного бюджету). Нажаль в листопаді жодної відповіді від обласної військової адміністрації не отримано.

Відсутність співпраці з обласною військовою адміністрацією напряму впливає на мікроклімат у територіальних громадах, які зазнали значних руйнувань і потребують фінансування на відновлення інфраструктури та житлового фонду громади.

Повільність внесення змін до відповідних постанов нівелює попередньо досягнутий результат.

Наприклад по знищеному житлу:

- люди отримали розрахований житловий сертифікат
- розпочали пошук необхідного житла
- знайшли декілька варіантів житла
- не можуть забронювати кошти під цю нерухомість у зв'язку з відсутністю такої функціональної можливості у Дії
- втрата знайдених пропозицій.

В процесі реалізації проекту, координатори зіштовхнулись з проблемою неузгодженості та використання застарілих законодавчих норм. Це стосується, наприклад, соціального житла. На сьогодні, після більш детального опрацювання цього питання, немає бачення і перспективи щодо розвитку цього напрямку в країні. Потрібно пропонувати змінити підхід щодо соціального житла на рівні держави.

Також дуже важливим є питання ВПО, які отримали статус до 2022 року. Де вони. Їх не має ні в постановах, ні в компенсаціях.

Важливе питанням, з яким нещодавно звернулась голова правління ОСББ з Северодонецька і на яке ми не маємо відповіді – а що з теплими кредитами та взагалі з кредитами на житло? Вже не має житла, будинків і нажалі самих міст. А вимоги є.

Також проблематика вбачається у ряді організаційних питань роботи відповідних комісій на місцях у розрізі програми «Відновлення».

Основною проблемою «Відновлення» є недосконалість механізму, проблеми з пошуком коштів для відновлення власних будинків, адже таких програм дуже мало і вони не покривають запит постраждалих. Комунікація з

постраждалими, які не задоволені роботою програми «Відновлення». Розбіжності у потребі в коштах і їх реальній кількості, неможливість використовувати залишки коштів на незаплановані в чек – листі матеріали. Нерозуміння з боку бенефіціарів, чому влада, яка обіцяла їм житло до 2024 року не відповідає на запити, а житло в МКП стає єдиним можливим вирішенням. Також важко відповідати на питання представників ОМС - чому немає реакції з боку влади на ті проблеми, які вони декларують в ході реалізації програми «Відновлення» на місцях, в ході звернень до комітету ВРУ.

Координатор Ірпінської ТГ зазначає, що на початку реалізації проекту представники Ірпінської міської ради не розуміли, чим проєкт може допомогти. Але проєкт продовжував напрацьовувати досвід у спілкуванні з людьми і з міською радою. Наразі з ЦНАПі радять людям звернутись до координатора проєкту, щоб допомогли внести дані в ДІЮ, або проконсультували людей стосовно законодавства, або представники управління соцзахисту звертаються за порадою з питань отримання сертифікатів за зруйноване житло, коли до них звертаються люди із статусом ВПО.

До регіонального координатора міста Коростень звертаються ВПО не лише з приводу зруйнованого чи пошкодженого житла, а й з приводу різного типу консультування та супроводу. До прикладу, просять допомоги у вирішенні питання харчування дитини в освітньому закладі міста. Як наслідок, міською владою було прийнято рішення виділити кошти на харчування з міського бюджету.

Негативним є те, що не всі, хто пов'язані з роботою з внутрішньо переміщеними особами розуміють проблему цих людей. Проблеми є з різного боку. Дитину необхідно віддати у дитячий заклад чи школу. Працевлаштуватися офіційно практично неможливо. На отримання житла ставлять тільки людей пільгової категорії. Отримання компенсації за зруйноване житло відкладено на невизначений термін. До сих пір чітко не прописано в законодавстві України, що гроші які надаються людям за компенсацію зруйнованого житла не підлягають оподаткуванню.

4. Що було варто робити по-іншому?

Актуальним напрямком є інтеграція внутрішньо переміщених осіб у життя громади. Є запит на навчання представників постраждалих громад щодо громадського активізму та проєктної діяльності, що здатне було б вивести комунікацію на вищій та ефективний рівень, та відкрило би можливості для залучення ресурсів міжнародних донорів. Не менш важливим є навчання для ініціативних груп або Рад ВПО.

Також важливим аспектом є створення інформаційно консультативного напрямку з працевлаштування та організації власного бізнесу, посилення фінансування для релокованого бізнесу, тут дуже багато можливостей зараз, і інформація не завжди доходить до потенційного бенефіціара.

5. Висновки на майбутнє

Під час реалізації проєкту все більше приходиться усвідомлення того, що ми робимо потрібною і добру справу, регіональні координатори проєкту

надають реальну допомогу і підтримку внутрішньо переміщеним особам та людям в яких пошкоджене чи зруйновано житло. Допомагають їм отримати допомогу від держави для відбудови пошкодженого житла або знайти тимчасове, отримати сертифікати на зруйноване житло. Часто наші координатори стають так званими посередниками між місцевою владою та бенефіціарами, відстоюють їх інтереси, проводять роз'яснювальну роботу, допомагають знайти рішення проблеми. З іншого боку включення до складу різних комісій та рад дозволяє враховувати інтереси бенефіціарів безпосередньо під час прийняття рішень місцевою владою.

Регіональні координатори проєкту більшості регіонів планують продовжувати свою діяльність у тому ж напрямку. Продовжувати працювати у сформованих напрямках, допомогти Радам ВПО стати дієвим майданчиком комунікації, сприяти у пошуку ініціатив, проєктів, які посилять їх інституційну спроможність. Шукати ресурси для підсилення ОМС у сфері роботи з відумерлою спадщиною та безхазяйним майном, на даному етапі вони не готові опрацювати такий великий обсяг інформації, роботи, враховуючи поточні завдання. Відстоювати інтереси і захищати права внутрішньо переміщених осіб на всіх рівнях влади. Продовжувати активну роботу в рамках проєкту, доводити проблеми внутрішньо переміщених осіб на всіх рівнях влади.

Координаторка Одеси та Одеської області планує запропонувати начальнику Бахмутської міської військової адміністрації Бахмутського району Донецької області облаштувати для бахмутян тимчасове житло в місті Одесі чи в Одеській області. На даний час в Одеській області знаходиться 1580 бахмутян. Відстоювати інтереси внутрішньо переміщених осіб на засіданнях «Ради з питань ВПО» при Одеській ОДА (ОВА). Проводити консультації як керівництво «Ради з питань ВПО» для внутрішньо переміщених осіб Одеської області. Продовжити активно приймати участь в спілкуванні з керівниками об'єднань співвласників багатоквартирних будинків і місті Одеса для участі їх в програмах: ВідновиДім, «Відновлення пошкодженого/зруйнованого майна та інші.

Слід також зазначити, що зараз люди звертаються із запитом на подальший супровід під час відбудови зруйнованого житла чи ремонтних робіт у житлі. Їм часто достатньо практичної поради, як вибрати підрядника чи які матеріали кращі для ремонту. Було би добре, якщо проєкт продовжився і охопив і ці питання.

Також заплановано проведення круглих столів та заходів для обміну досвідом у різних регіонах.

Презентаційні заходи

У період з жовтня по грудень 2023 року проведено 5 регіональних презентаційних заходів з обміну досвідом.

У заходах взяли участь Голови територіальних громад, представники ОМС, представники громадських організацій та благодійних фондів, місцеві депутати, голови правлінь ОСББ, особи, чиє житло було пошкоджено чи зруйновано внаслідок війни, члени Рад з питань ВПО, ВПО, ЗМІ.

Учасники заходів обмінялись досвідом щодо відбудови житла, поділились своїми напрацюваннями щодо організації роботи з ВПО та інтеграції їх у життя громади та планами на майбутнє.

Загалом у заходах взяли участь 131 особа.

Круглий стіл «Відновлення пошкодженого житла на Київщині»

24 листопада 2023 року у місті Біла Церква відбувся круглий стіл «Відновлення пошкодженого житла на Київщині» за проєктом «Житло для життя: комплексні рішення для внутрішньо переміщених осіб». Захід був створений регіональними координаторками проєкту Вікторією Коломієць та Наталією Шевченко для обміну досвідом роботи в громадах у секторі відбудови та соціального житла для ВПО. Зокрема обговорили:

- свої перші кроки у напрямку соціального захисту населення: з чого починали на початку 2022 року та до чого прийшли сьогодні
- можливості тимчасового житла в громадах та їхнє комунальне забезпечення
- потреби людей, які втратили власне житло та змінили місце проживання
- інтеграцію внутрішньо переміщених осіб в життя громади
- досвід відбудови власних приватних осель чи багатопверхових будинків у складі ОСББ
- постанови закону та як вони працюють

У заході взяли участь більше 30-ти осіб - внутрішньо переміщені особи, керівники та члени ОСББ, будинки яких були пошкоджені або знищені внаслідок вторгнення РФ на територію України, а також органи місцевого самоврядування Ірпінської, Бородянської, Білоцерківської та Макарівської територіальних громад.

На захід завітав міський голова Білої Церкви Геннадій Дикий, де звернувся до учасників з вітальним словом та розповів про завдання, які ставить для себе громада, у секторі відбудови. Житла та ВПО на найближчий час.

Олексій Кудінов, голова Ради з питань ВПО м. Біла Церква, розповів про роботу щодо підтримки категорії ВПО, розповів про співпрацю з місцевою владою. Проаналізував проблемні питання та охарактеризував основні напрямки діяльності щодо допомоги як дорослим, так і дітям з числа ВПО.

Заступник селищного голови Макарівської територіальної громади Марина Радченко та заступник начальника управління соціального захисту населення Макарівської територіальної громади Наталія Мацеєва поділилися практичними аспектами роботи з ВПО у напрямку соціального захисту населення у своїй громаді, проінформували про стан житлового фонду та про те, як відбувається ремонт та відбудова пошкодженого житла.

Начальник управління соціального захисту населення Білоцерківської міської ради Юлія Терещук розповіла про досвід роботи місцевої влади з ВПО з 2014 року, про створення робочих груп, напрацювання з розробки діючих планів роботи та програм, що надають підтримку та допомогу ВПО.

Вікторія Коломієць, член комісії з реалізації державної програми «Відновлення у м. Біла Церква поділилася практичними аспектами реалізації

процедури отримання компенсації за пошкоджене житло і наголосила, що є 9 процедур, згідно з якими можна взяти участь у відновленні пошкодженого та зруйнованого житла.

Загальна кількість учасників - 29 осіб, з них: жінки - 26, чоловіки - 3.

Висвітлення заходу на офіційній сторінці фейсбук Білоцерківської міської ради <https://fb.watch/oxW3oPIQYG/>

Публікація на ФБ сторінці <https://fb.watch/oxW3oPIQYG/>

Висвітлення заходу на офіційному сайті Білоцерківської міської ради <https://bc-rada.gov.ua/node/14794>

Звітні документи щодо круглого столу за посиланням <http://surl.li/opizc>

Круглий стіл «Рік програми єВідновлення на Чернігівщині: реалізація, проблеми й перспективи»

8 грудня 2023 року у місті Чернігів відбувся круглий стіл «Рік програми єВідновлення на Чернігівщині: реалізація, проблеми й перспективи». Захід проведено з метою обговорення та привернення уваги до проблемних питань, які виникають у процесі відновлення пошкодженого та зруйнованого житла, пошуку рішень та створення алгоритмів взаємодії спільно з представниками різних напрямків.

В заході взяли участь депутати Чернігівської міської ради, голова Ради ВПО при Чернігівській обласній військовій адміністрації, виконувач обов'язків голови департаменту архітектури та містобудування Чернігівської обласної військової адміністрації, представники громадського сектору та органів місцевого самоврядування Іванівської, Київської, Чернігівської та Киселівської територіальних громад.

Ключовою темою обговорення на круглому столі була реалізація права на отримання відшкодування в рамках програми єВідновлення та проблеми пов'язані з такою реалізацією. Напрацювання спільного бачення подальших кроків та актуалізації проблем у розрізі цільових громад та області загалом. У ході обговорення учасники заходу домовились про подальшу комунікацію, залучення координаторів проєкту до роботи комісій та спільної роботи над програмами, що допомагатимуть у відновленні житла.

Загальна кількість учасників - 18 осіб, з них: жінки - 11, чоловіки - 7.

Звітні документи щодо круглого столу за посиланням <http://surl.li/opizl>

Круглий стіл з представниками ради з питань ВПО «Житло для життя: комплексні рішення для внутрішньо переміщених осіб (ВПО)»

12 грудня 2023 року у місті Павлоград відбувся Круглий стіл з представниками ради з питань ВПО «Житло для життя: комплексні рішення для внутрішньо переміщених осіб (ВПО)». Основна тема заходу – житло для ВПО, доступність і наявність соціального та тимчасового житла, яка ситуація у місті. Круглий стіл організовано з метою виявлення проблемних питань та напрямів роботи щодо житла для ВПО для подальшого розгляду на Регіональному форумі Дніпропетровської області «Житло для життя: комплексні рішення для внутрішньо переміщених осіб (ВПО)», який відбудеться 15-16 грудня 2023 року.

У заході взяли участь члени Ради з питань ВПО при Павлоградській міській Раді, представники ЗМІ, представники громадських організацій, інші. Учасники заходу обговорили питання щодо соціального житла, ринку соціального житла, можливості отримання сертифікату на житло та інші питання. За результатами обговорення прийняте рішення винести всі ці питання для розгляду на Регіональному форумі Дніпропетровської області «Житло для життя: комплексні рішення для внутрішньо переміщених осіб (ВПО)», який відбудеться 15-16 грудня 2023 року.

Загальна кількість учасників - 20 осіб, з них: жінки - 17, чоловіки - 3.

Висвітлення заходу на сторінці у фейсбук <http://surl.li/pdxoq>

Звітні документи щодо заходу за посиланням <http://surl.li/opixi>

Регіональний форум Дніпропетровської області «Житло для життя: комплексні рішення для внутрішньо переміщених осіб (ВПО)»

15-16 грудня 2023 року у місті Павлоград відбувся регіональний форум Дніпропетровської області «Житло для життя: комплексні рішення для внутрішньо переміщених осіб (ВПО)». У форумі взяли участь представники громадських організацій, що надають допомогу і консультації ВПО та містянам щодо пошкодженого/знищеного майна міст Павлоград, Дніпро, Нікополь, Марганець, Жовті Води, Тернівка, Українка, Біла Церква, члени ради ВПО при Павлоградському міськвиконкомі, представники ЗМІ, представники ОМС, голови правлінь ОСББ міста Павлоград.

Основна тема заходу – Житло для Життя. Доступність і наявність соціального та тимчасового житла для ВПО, як працюють різні програми компенсації та допомоги, що робити містам, які обстрілюють щодня. Ціль заходу – надати можливість представникам різних міст розповісти про стан та наявність житла для ВПО у містах, як містяни відновлюють житло, які є проблемні питання, що турбує, узагальнити отриману інформацію та надати пропозиції щодо вирішення.

Під час заходу кожен учасник мав можливість висловитись та задати питання. Обговорення проходило жваво. Кожен блок був цікавим і продуктивним. Питань було багато, особливо у представників тих міст, які на сьогодні знаходяться під щоденними обстрілами. При роботі в групах було зроблено аналіз причин, по деяким питанням складено алгоритм дій, запропоновані шляхи вирішення.

Основні пропозиції шляхів вирішення питань:

- зобов'язати БТІ на законодавчому рівні передати/занести дані до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Узгодити і розробити процедуру передачі. Зробити це ТЕРМІНОВО!
- вже не один рік піднімається питання землі під багатоквартирним будинком. Воно розглядається на щорічних Форумах ОСББ у Львові і відображено в резолюціях. За законом земля повинна бути передана співвласниками. Але порядок передачі не розроблений і досі. Тому учасники Регіонального Форуму знову акцентували на цьому увагу – на важливості і терміновості цього питання

- створення алгоритму (дорожньої карти) для голови правління та для власника, у разі пошкодження/руйнації будинку у схематичному вигляді, зрозумілому для кожної людини.

Їх вирішення зняло б низьку проблемних питань компенсації за знищене/пошкоджене майно

Загальна кількість учасників - 33 особи, з них: жінки - 31, чоловіки - 2.

Висвітлення заходу у фейсбук

<http://surl.li/pdxmy>

<http://surl.li/pdxng>

Відео заходу <http://surl.li/oqveu>

Звітні документи щодо заходу за посиланням <http://surl.li/oplnd>

Просвітницький захід з обміну досвідом Відновлення пошкодженого житла міста Коростеня, реалізація програм сприяння зайнятості населення, можливості професійного навчання та перенавчання для ВПО

20 грудня 2023 року в місті Коростень проведено просвітницький захід з обміну досвідом “Відновлення пошкодженого житла міста Коростеня, реалізація програм сприяння зайнятості населення, можливості професійного навчання та перенавчання для ВПО”.

Захід проведено з метою виявлення проблемних питань та напрямів їх вирішення, що стосуються програм відновлення пошкодженого/зруйнованого майна, обміну досвідом з відновлення пошкодженого/зруйнованого житла міста Коростеня, обговорення програм сприяння зайнятості та перенавчання ВПО для залучення в процес відбудови.

У заході взяли участь члени Ради з питань ВПО, ВПО, представники благодійних фондів, представники громадських організацій, архітектори міста.

Загальна кількість учасників – 31 особа, з них: жінки - 13, чоловіки - 18.

Висвітлення заходу у фуйсбук <http://surl.li/oplse>

Звітні документи щодо заходу за посиланням <http://surl.li/opltx>

12 листопада 2023 р. підтримуючи ініціативу Посольства Великої Британії в Україні наш проєкт поділився історією координаторки проєкту Тетяни Махрінської у #ЖінкиВідновлюють. Тетяна вже більше року відчайдушно бореться за відбудову свого будинку, пошкодженого ворожим безпілотником у м. Києві. Столична влада відмовилася відбудувувати історичний будинок, адже земля в центрі міста цікавіша і можна захопити забудовникам під «висотку». Пані Тетяна не опустила руки та не побоялась сутічок зі столичною владою, разом із сусідами створила та очолила ОСББ, від імені якого борються за відновлення свого будинку та відстоюють право жити у власній оселі. Пані Тетяна — взірець сучасної жіночої сили. Її історія — яскравий приклад того, що кожна жінка може бути лідером власного життя та може відігравати ключову роль у процесах відновлення. Це історія, яка демонструє суспільну значущу роль жінок у процесах відновлення країни і не лише фізичної відбудови інфраструктури, а й соціальних, культурних та ментальних активностей, в яких беруть участь жінки.